

ANDREJ KOERKOV

Drie jaar onder vuur

De verwoesting van Oekraïne

Vertaald uit het Engels door
Fred Hendriks

Uitgeverij Balans

Oorspronkelijke titel *Three Years on Fire*
Oorspronkelijke uitgever Open Borders Press, een imprint van
Orenda Books
Copyright © 2025 Andrej Koerkov

Copyright Nederlandse vertaling © 2025 Fred Hendriks/
Uitgeverij Balans, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Omslag DPS Design & Prepress Studio
Omslagbeeld Vladyslav Musienko
Auteursfoto Pako Mera/Opale Photo
Boekverzorging Perfect Service
Kaart Emily Faccini
Kaartbewerking Bas Smidt
Druk Wilco

ISBN 978 94 638 2462 0
NUR 740

www.uitgeverijbalans.nl
[instagram.com/uitgeverijbalans](https://www.instagram.com/uitgeverijbalans)
[linkedin.com/company/uitgeverij-balans](https://www.linkedin.com/company/uitgeverij-balans)
uitgeverijbalans.nl/nieuwsbrief

Inhoud

Kaart 8

April 2024

- 3 *Paspoppen, drones en gokken* 11
- 16 *Escalatie* 17
- 23 *Oekraïense bananen – een overlevingsverhaal* 21
- 30 *Verhalen die eindigen* 25

Mei 2024

- 13 *Het circus in oorlog* 31
- 27 *Prachtige uitzichten en een smerige bezetting* 37

Juni 2024

- 12 *Tranen op het treinstation* 43
- 24 *Elektriciteit opwekken en aanzetten tot criminaliteit* 47

Juli 2024

- 8 *Oorlog in zomertijd* 52
- 30 *Toereq-rock: een afleiding van al het andere* 57

Augustus 2024

- 13 *Terugkeer naar Koersk* 63
- 23 *Gedachten op de vooravond van Onafhankelijkheidsdag* 69
- 27 *Motten, kakkerlakken en een 'Nobelprijs'* 71

September 2024

- 10 *Rekenen op onze militaire technici* 77
- 25 *Openlijke desertie en naar huis gaan om te sterven* 83

Oktober 2024

- 10 *Oorlog en de psyche* 88
- 23 *Nucleaire dromen en de werkelijkheid* 93

November 2024

- 7 *Brandhout* 99
- 8 *Na de geschokte stilte* 103
- 18 *Poetin en de volle maan* 106
- 19 *Duizend dagen* 112

December 2024

- 4 *Het einde van het jaar lonkt* 114
- 17 *Naïeve kunst en ontnuchterende realiteit* 120
- 31 *Hoop* 125

Januari 2025

- 1 *Het oude jaar gaat snel voorbij...* 131
- 6 *Twee lege stoelen* 137
- 19 *De Dnipro in oorlogstijd* 142
- 28 *Een verhaal van twee macho's* 148

Februari 2025

- 5 *Op hoop van zegen* 154
- 17 *Liefde in tijden van Trump* 157
- 20 *Herinneringen* 162
- 21 *Nog steeds bezig met Russisch roulette* 165
- 24 *Drie jaar onder vuur* 168
- 28 *De realityshow van het Witte Huis* 173

Maart 2025

13 *Oorlog en Europa* 178

19 *Niet-essentiële goederen* 181

27 *Gedachten over de toekomst* 187

April 2025

4 *Wat zit er in de pijplijn?* 190

Nog zoveel dat ongeschreven blijft: epiloog 197

Nawoord: De 'Oekraïne-factor' 201

Verantwoording 204

3 april 2024

Paspoppen, drones en gokken

Ik zie steeds meer reclames voor online casino's op Telegram-kanalen die over het front berichten. Deze advertenties bevatten soms mededelingen over de hoeveelheid geld die het casinobedrijf aan het Oekraïense leger heeft gedoneerd om drones te kopen. De vermelding van deze donaties verdooft mijn gevoel voor de gevaren van gokken. Drones zijn cruciaal aan het front. In zijn videoboodschap aan het land verklaarde president Volodymyr Zelensky afgelopen maandag vol vertrouwen: 'Oekraïense drones zullen onze overwinning veiligstellen!' En op dinsdag voerde een zwerm drones een aanval uit op een dronefabriek en een olieraffinaderij in Tatarstan, 1200 kilometer achter de frontlinie.

De hele dag en de hele nacht kun je langs de 1000 kilometer lange frontlinie het gezoem van drones horen. Het geluid is niet afkomstig van aanvalsdrones die op jacht zijn naar vijandelijk materieel en vijandelijke manschappen, maar van verkenningdrones die activiteiten van de vijand in de gaten houden en 'berichten' over veranderingen. Voor zowel Oekraïners als Russen is het haast onmogelijk iets in of vlak bij de frontlinie te doen zonder dat het wordt opgemerkt. Alleen ondergrondse activiteiten kunnen in het geheim plaatsvinden, zoals het geval was in Avdiivka, toen Russische speciale eenheden via tunnels onopgemerkt doordrongen tot het industriegebied van de stad. Het verlies aan aanvalsdrones is aan beide zijden zeer groot, en de droneproductie is

het snelst groeiende segment in de economieën van beide landen.

Een van de frontlinies ligt in de regio Cherson op de oostoever van de rivier de Dnipro – een gebied dat vrijwel volledig door Russische troepen is bezet. Vlak bij het totaal vernietigde dorp Krynki controleert het Oekraïense leger al vele maanden enkele vierkante kilometers terrein langs de rivier. De Dnipro is op dat punt 800 meter breed, waardoor het transport van munitie naar de oostoever enorm moeilijk en riskant is. De levering van zwaarder materieel of artillerie is haast onmogelijk. Dit front wordt vooral dankzij drones overeind gehouden, die vanaf de westoever van de Dnipro kunnen worden gelanceerd.

Het dorp Krynki en het gebied eromheen zijn berucht onder Russische soldaten. Honderden van hen zijn hier gesneuveld, en uitgebrande karkassen van Russische tanks en gepantserde troepentransportwagens staan verlaten op de boswegen rond het dorp. Niettemin geven Russische officieren soldaten zonder uitrusting regelmatig opdracht aan te vallen. Voor het Russische opperbevel is het belangrijker tanks en troepentransportwagens te sparen dan soldaten. Onlangs hebben enkele verrassingsmanoeuvres echter laten zien dat de Russen misschien toch proberen het verlies van soldaten te beperken. Oekraïense operateurs van verkenningsdrones signaleerden een Russische vrachtwagen die op hoge snelheid het bos bij Krynki binnenreed. Een twintigtal paspoppen – zoals gebruikt in etalages – werden uit de vrachtwagen geladen, die onmiddellijk wegreed. De naakte paspoppen bleven achter op de grond.

Dit lijkt het begin van een ongebruikelijke militaire operatie. Hierna zullen, hoogstwaarschijnlijk 's nachts, Russische soldaten komen om de dummy's een uniform aan te trekken, zodat ze die in de loopgraven kunnen neerzetten. Ze hopen dat het Oekraïense leger tijd en middelen zal verspillen in gevechten tegen de dummy's, terwijl groepen levende Russische soldaten vanuit een andere kant proberen aan te vallen.

Dit soort trucs zijn heel gewoon. Oekraïense vrijwilligers maken af en toe bekend dat ze paspoppen nodig hebben voor het front. Maar de Oekraïense strijdkrachten geven de voorkeur aan modellen van kanonnen, raketwerpers en ander militair materieel. Diverse privébedrijven produceren op verzoek van het ministerie van Defensie nep-Patriotsystemen of -tanks, soms opblaasbaar en soms gemaakt van lichtgewichtmaterialen. De hoop is dat het Russische leger dure aanvalsdrones of raketten tegen deze namaakdoelwitten zal inzetten.

Dankzij Oekraïense verkenningsdrones zullen de paspoppen die uit de vrachtwagen in het bos bij Kryнки zijn gegooid het Russische leger niet helpen. De Oekraïners hebben andere Russische listen voorzien, zoals silhouetten van straaljagers die op het macadam van Russische vliegvelden zijn geschilderd. Oekraïense drones hadden de nepvliegtuigen snel in de gaten. Drone-operateurs moesten vooral lachen toen ze zagen dat Russische legerhelikopters boven op de geschilderde Su-26-straaljagers stonden geparkeerd.

De Russen zullen straaljagers op macadam blijven schilderen omdat ze niet genoeg luchtverdedigingssystemen hebben om al hun faciliteiten, waaronder vliegvelden en raffinaderijen, te beschermen. De meeste luchtverdedigingssystemen beschermen Moskou.

Het Oekraïense opperbevel staat voor een heel ander soort probleem, dat onderwerp van gesprek is aan Oekraïense keukentafels. Pavlo Petritsjenko, een sergeant van de 59ste brigade, is op de website van het Bureau van de President een petitie gestart waarin hij vroeg om de activiteiten van online casino's te beperken. De petitie kreeg onmiddellijk 26.000 handtekeningen – duizend meer dan vereist om de aandacht van de president te verzekeren. Petritsjenko en veel andere soldaten en hun families wachten af hoe het Bureau van de President op hun zorgen zal reageren.

Petritsjenko beschouwt online gokken als een serieuze bedreig-

ging voor de Oekraïense samenleving, en in het bijzonder voor het leger. In de begeleidende tekst bij zijn petitie schrijft hij: 'Voor het derde jaar achter elkaar zijn militairen weg van hun familie, terwijl ze voortdurend onder stress staan en onvoldoende rust krijgen. Dit betekent dat ze psychologisch zeer kwetsbaar zijn. Voor velen van hen wordt gokken de enige manier om met stress om te gaan.'

Er zijn al gevallen bekend van gokverslaafde soldaten die al hun geld hebben verspeeld en nu microleningen met hoge rente afsluiten. Om hun schulden af te betalen hebben ze vervolgens geprobeerd militair materieel te verpanden, zelfs drones of warmtebeeldcamera's.

'De online gokindustrie richt haar reclames op militair personeel, waarbij ze symbolen van het Oekraïense leger gebruikt en haar activiteiten "witwast" door het leger kleine donaties te geven,' aldus Petritsjenko.

Niet alle militairen zien online gokken als een serieus probleem. Soldaat en blogger Maksim Skoebenکو vindt dat het gevaar wordt overdreven. Hij zegt: 'We hebben hier te maken met een groep wilsbekwame volwassenen die plotseling over een significant groter inkomen beschikken en niet weten wat ze met hun geld moeten doen. Als dat geld naar een legaal casino gaat, wat hebben anderen daar dan mee te maken?' Hij meent echter wel dat cursussen in financiële geletterdheid voor militair personeel nuttig kunnen zijn.

Petritsjenko stelt intussen zijn vertrouwen in het Bureau van de President en hoopt dat er een verbod zal komen op gokken tijdens de staat van beleg, toegang tot online casino's voor militair personeel en het gebruik van Oekraïense militaire symbolen in gokreclame. Hij vraagt ook om een verbod op samenwerking tussen liefdadigheidsinstellingen en het bedrijfsleven met betrekking tot gokken en om een wet die pandjeshuizen verbiedt militaire en *dual-use items* als onderpand te accepteren.

Gokken werd in 2009 in Oekraïne verboden, maar in 2021 weer gelegaliseerd, waarna het snel aan populariteit won. Er zijn in de media af en toe beschuldigingen tegen online en offline casino's geuit, die suggereren dat het misschien wel Russische burgers zijn die er uiteindelijk van profiteren. Vanwege een gebrek aan transparantie in structuur en bedrijfsvoering kreeg Cosmolot – het grootste online casinobedrijf in Oekraïne – pas na vijf pogingen een vergunning.

In de begeleidende tekst bij zijn petitie merkt sergeant Petritsjenko op dat soldaten die verslaafd raken aan gokken en schulden maken, weleens 'nuttig materiaal' voor Russische militaire inlichtingendiensten kunnen blijken te zijn. Maar pogingen om het gokken aan de frontlinie aan banden te leggen zouden kunnen leiden tot ernstige conflicten binnen Oekraïense militaire eenheden. Zullen commandanten het aandurven om soldaten hun mobiele telefoons af te nemen?

Radiostation New Time in Kyiv heeft onlangs een compleet programma aan deze kwestie gewijd. Ik zat toen in de auto op weg naar Kyiv en kon het hele programma van begin tot eind volgen. Het deed me deugd dat de radiojournalist dit probleem serieus nam, maar het programma werd twee keer onderbroken voor commercials. Beide keren kwamen advertenties voorbij voor het tijdschrift *Gambler*, die stelden: 'Lezers kunnen hierin veel nuttige informatie en adviezen vinden!' Deze advertenties leken de spot te drijven met de inhoud van een radioprogramma dat gewijd was aan problematische goktrends in oorlogstijd. Feit is dat casino's meer geld kunnen uitgeven aan reclame dan andere ondernemingen, en het lijkt erop dat het mediakanalen ontbreekt aan de financiële of morele kracht om dergelijke inkomsten te weigeren. In het westen van Oekraïne is de gokindustrie zelfs nog verder gegaan. Ze sponsorde regelmatig programma's op lokale radiozenders die gewijd zijn aan gokken. Deze programma's hebben als doel nog meer klanten naar online casino's en offline gokhallen te lokken.